

діяльності, визначає здатність особистості до самоконтролю, самокорекції, самооцінки і рефлексії.

Така модель механізму саморегуляції дає змогу оцінити узгодженість структурних елементів у кожному з компонентів саморегуляції та їх взаємозв'язок з іншими психічними процесами, які реалізують процес саморегуляції; передбачити й оцінити реальну залученість (або відторгнення) цього процесу в структуру навчальної діяльності. Тобто саморегуляція виступає зовнішнім засобом навчання і внутрішнім щодо суб'єкта діяльності.

Лит.: Психологія саморегуляції школярів із затримкою психічного розвитку: монографія / Л. Прохоренко. – Чернівці: Букрек, 2016. – 464 с.

Леся Прохоренко

СУДОМИ – мимовільне скорочення окремих м'язів (локалізовані С.) або їх груп (загальні С.), яке виникає раптово, проявляється короткочасно, довготривало чи нападами за умов збудження підкіркових утворень. С. можуть поширюватись на сусідні м'язи (генералізовані С.) – наприклад, С. окремих м'язів обличчя, що поступово охоплюють всю мимічну мускулатуру.

Писальний спазм – С. внаслідок тонічного напруження кисті руки, яка раптово слабшає і письмо стає неможливим.

С. клонічні – С. у вигляді швидкої зміни скорочення та розслаблення м'язів. Мовленнєві С. к. проявляються багаторазовими ритмічними скороченнями м'язів мовленнєво-рухового апарату у вигляді повторення окремих звуків чи складів.

С. мішані – одночасна наявність тонічних і клонічних С.

С. тонічні – тривале скорочення м'язів, що викликає їх надмірне напруження. При мовленнєвих С. т. (див. Мовленнєві судоми) спостерігається різке підвищення тону, що зазвичай охоплює кілька м'язових груп – язика, губ, щік. Акустична С. т. проявляється у вигляді довготривалої паузи, напруженої протяжної вокалізації. Рот при цьому може бути напіввідкритим або судомно стиснутим ще до початку мовлення.

Лит.: Carr A. The Handbook of Child and Adolescent Clinical Psychology: A Contextual Approach. 2-nd Edition.

Юлія Рібіцун

СУКЦЕСИВНИЙ (від лат. *succedo* – йти слідом) – послідовність перебігу певного процесу.

С. впізнавання передбачає розгорнутий у часі полімодальний (за участю зорового, слухового, тактильного аналізаторів) детальний процес ознайомлення з об'єктом, послідовна оцінка релевантних значущих інформативних ознак (оперативні одиниці сприймання) і відкидання несуттєвих (див. Персеверації, Симультанний).

С. операції входять до складу специфічних психологічних мовленнєвих механізмів, що забезпечують формування та функціонування мовленнєвої діяльності на фонологічному, морфологічному, лексико-семантичному, синтаксичному рівнях організації (С. Ф. Соботович). С. аналіз і синтез відіграють важливу роль у розвитку мисленнєво-мовленнєво-мовної діяльності, адже допомагають оперувати